

21 Σεπτεμβρίου 2015

Άλλο ελευθερία, άλλο αυτονομία: ο Θεός πυρήνας της ύπαρξής μας... (Κωνσταντίνος Τρ. Τσουράπας)

/ [Πεμπτούσια](#)

Ο ρόλος του ανθρώπου ως κρίκου ανάμεσα στην κτίση και στον Θεό γίνεται πλέον φανερός. Ο άνθρωπος είναι το όργανο μέσω του οποίου ο Θεός αποκαλύπτει στον κόσμο τα μυστήριά του. Ο επαναπροσδιορισμός της στάσης μας απέναντι στο περιβάλλον στηρίζεται στην κατανόηση, πως δεν είναι μόνον το γεγονός της κοινής καταγωγής που συνδέει άρρηκτα όλους τους ανθρώπους σε μια οικογένεια, αλλά και ο κοινός προορισμός μας.

Όπως μας υπενθυμίζει ο Αναστάσιος Γιαννουλάτος, «σκοπός της υπάρξεώς μας είναι να ενεργοποιήσουμε με τη χάρη του Θεού τις θεόσδοτες δυνατότητές μας και να κινηθούμε προς το «καθ' ομοίωσιν». Να ανυψωθούμε, από την απλή βιολογική συνύπαρξη, σε ουσιαστική κοινωνία προσώπων, σε αρμονία με όλα τα πλάσματα και όλη την κτίση, με ανιδιοτελή αγάπη κατά το πρότυπο υπάρξεως της Αγίας Τριάδος, της υπέρτατης αυτής «κοινωνίας αγάπης».

Μπορούμε όμως, εμείς οι άνθρωποι να κινηθούμε προς το «καθ' ομοίωσιν» χωρίς θυσία και χωρίς αυταπάρνηση; Και βέβαια όχι! Είναι λάθος να συγχέουμε την ελευθερία που μάς έχει δοθεί από τον Θεόν με την αυτονομία. Η ελευθερία που μας δόθηκε αφορά στο «αυτεξούσιο», το οποίο αποτελεί δώρο άνωθεν. Ο Δημιουργός έχει θέσει τους νόμους της δημιουργίας και συντήρησης του κόσμου. Εμείς, ως έχοντες το αυτεξούσιο, είμεθα ελεύθεροι να τους δεχθούμε ή όχι. Και επειδή ο Θεός Αγάπη εστί (Α' Ιωάννου, δ' 16), καλούμεθα και εμείς να γίνουμε αγάπη ή όχι. Αγάπη όμως δεν είναι μόνο συναισθηματισμός. Είναι άρνηση του κακού και κατάφαση στο αγαθό. Είναι θυσία και αυταπάρνηση. Η ρητή άρνηση που δώσαμε ως απάντηση στο ερώτημα δεν επιδέχεται αμφισβήτηση. Και αυτό είναι κάτι που διδασκόμαστε μέσα από το ορθόδοξο ήθος. [\[1\]](#) [\[2\]](#) [\[3\]](#) [\[4\]](#)

Από τη πρώτη στιγμή της δημιουργίας του ανθρώπου, δημιουργηθήκαμε ελεύθεροι εν Θεώ και όχι στον εαυτό μας. Η διαφύλαξη του «κατ' εικόνα» ως ενεργού πραγματικότητας προϋποθέτει την άρνηση της αποδοχής του ατομικού εαυτού μας ως πραγματικότητας ουσιαστικά διάφορης και ανεξάρτητης από το θείο αρχέτυπό μας. Μία τέτοια υπέρβαση της απεξάρτησης απαιτεί μία πράξη αδιάκοπης αυτοάρνησης, μέσω της οποίας μπορούμε να αντιληφθούμε ότι ο πυρήνας της υπάρξεώς μας δεν ευρίσκεται στον εαυτό μας αλλά στον Θεόν. [\[5\]](#) [\[6\]](#)

Θέση της παρούσας εργασίας είναι ότι η μελέτη-γνώση της φύσης και η συμφιλίωση του ανθρώπου με την παρουσία της και τις λειτουργίες της, δύναται να συμβάλει ως σκαλοπάτι -ως βήμα- στον αγώνα του ανθρώπου προς τη θέωση. Το ορθόδοξο ήθος, ως ομοιότητα του τρόπου ζωής του Χριστού, μας διδάσκει πώς να πορευτούμε στον αγώνα αυτό. Αξίζει όμως να διευκρινίσουμε πως, όταν διατυπώνουμε λόγο για μελέτη-γνώση της φύσης δεν εννοούμε μία ειδική επιστημονική μελέτη την οποία ελάχιστοι θα μπορούσαν να επιτύχουν. Αναφερόμεθα στη γνώση που όλοι όσοι έχουν καθαρή σκέψη και σώφρονα λογισμό μπορούν να αποκτήσουν, ώστε να συνειδητοποιήσουν την αποκάλυψη της παρουσίας του Θεού σε όλη την κτίση και σε όλους τους νόμους-μηχανισμούς που διέπουν το σύμπαν.

Αν και, όπως από την αρχή της εργασίας αναφέραμε, δεν έχουμε σκοπό να θέσουμε

διλήμματα ανάμεσα στη Θεολογία και την Οικολογία, αξίζει να κατατεθεί η άποψη ότι «η μόνη επιστήμη της φύσης που αξίζει τον τίτλο της είναι αυτή που μας επιτρέπει να συλλάβουμε την πραγματικότητα αυτής της θείας παρουσίας, εκδήλωση της οποίας είναι η κάθε αισθητή μορφή».

Με την γνώση αυτή «θα γνωρίσουμε γιατί το άνθισμα του κάθε λουλουδιού είναι μορφή θείας ανάστασης»^[7] Με τη γνώση αυτή, κοιτώντας προς τον έναστρο ουρανό, παρατηρώντας το πέταγμα μιας πεταλούδας, ακούγοντας το κελάδημα ενός πουλιού θα δοξάσουμε και θα ευχαριστήσουμε τον Δημιουργό. Έτσι, γίνεται απόλυτα κατανοητή η άποψη πως: «Ο ορθόδοξος χριστιανός που αγαπά το περιβάλλον αρκείται στα ελάχιστα, αρκείται στα απαραίτητα. Πιστεύει στο μεγαλείο του Δημιουργού. Ελπίζει στην αιφορία της Γης, ελπίζει στην ευφορίαν των καρπών της γης, ελπίζει να δει «Γη Καινήν και Καινόν Ουρανόν» (Αποκ. κα' 1-5). Πάντων δε υπέρτερο και ανώτερο η αγάπη προς τον Θεό Δημιουργό».^[8]

Οι λόγοι του Παύλου «Πάσα η κτίσις συστενάζει και συναγωνιά» (Ρωμ. η', 22) αναφέρονται στα δεινά που υφίσταται η κτίση. Τα δεινά όμως αυτά προκαλούνται από την αποτυχία του ανθρώπου να διατηρήσει την πνευματική ακεραιότητά του. Η κοσμική αρμονία με την οποία πλάστηκε η κτίση έχει διασαλευτεί εξ αιτίας του ανθρώπου, από τη στιγμή που βεβήλωσε τη θεία εικόνα που φέρει εντός του.^[9] Την εικόνα αυτή οφείλουμε να αναζητήσουμε και να ανακτήσουμε. Τότε θα είμεθα βέβαιοι ότι καθοδηγούμενοι από το άγιο Πνεύμα θα συμβάλλουμε τα μέγιστα στην επίλυση του οικολογικού προβλήματος. Το μείζον δηλαδή ανάγεται στο να κατανοήσουμε τους οντολογικούς πυρήνες της ύπαρξής μας.

Σημειώσεις

[1] *Τερέζης, 2008, σ. 149.*

[2] *Τερέζης, 2008, σ. 153.*

[3] *Σέρραρντ, 1994, σ. 24.*

[4] *Γιαννουλάτος, 2005, σ. 80.*

[5] *Σέρραρντ, 2008, σ. 281-282.*

[6] *Σέρραρντ, 2008, σ. 255.*

[7] *Σέρραρντ, 2008, σ. 255.*

[8] *Χατζηχαμπής, 2014.*

[\[9\]](#) Σέρραρντ, 2008, σ. 54.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Αρχή της Αειφορίας και Ορθόδοξο ήθος: Μία νέα προοπτική στην οικολογική ηθική», του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΡ. ΤΣΟΥΡΑΠΑ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Χρήστο Τερέζη και αξιολογητές τους Νικόλαο Κόϊο και Βασίλειο Φανάρα.